

365 DAGEN NZZE NATUUR

Lannoo

Hé, curieuzeus!

Wat leuk dat je deze natuurkalender in huis haalde of cadeau kreeg! Onze Belgische natuur kent zoveel geheimen en biedt zoveel schoonheid dat wij die graag met je delen. In deze natuurkalender trakteren we je elke dag op een verbazend wist-je-datje, een leuke doe-tip, een wild verhaal of een bijzonder fenomeen uit *Onze Natuur*. Elke bladzijde is bovendien voorzien van een natuurbeeld om bij weg te dromen.

‘Wij’? Dat is het team achter *Onze Natuur*, een vrolijke bende wilde natuurliefhebbers, cameramannen, tekstschrijvers, videografen en producers met een groen hart. Wij kijken met grote ogen naar onze Belgische natuur, vol bewondering voor de kleinste details. Dat doen we allemaal met een nobel doel. Al sinds maart 2019 zijn onze twee cameraploegen op safari door eigen land om onze Belgische fauna en flora op een heel nieuwe manier in beeld te brengen, van de Ardense bossen tot de zeeduinen van Het Zwin. Het resultaat van die natuurexpeditie kun je zien in *Onze Natuur, De Film* en in een unieke reeks natuurdocumentaires op Canvas en RTL.

Daar blijft het niet bij. Met een website en verschillende socialemedia-kanalen vol boeiende natuurcontent, maar ook met een reeks boeken en spelletjes voor jong en oud brengen we onze Belgische natuur nog dichterbij. Zo willen we jou en elf miljoen Belgen laten zien dat we grenzeloos trots mogen zijn op wat zich afspeelt in onze eigen achtertuin. Als je met fierheid en respect naar *Onze Natuur* kijkt, zul je ze vanzelf beter beschermen.

Kun je niet meer wachten? Lees deze kalender dan in één ruk uit, blader erin of laat je elke ochtend verrassen door een nieuw weetje. Of je nu een jonge speelvogel, een zondagse avonturier, een fanatieke wereldverbeteraar, een toevallige lezer of een zelfverklaarde natuurexpert bent, deze kalender is er om elke dag van het jaar met volle teugen van *Onze Natuur* te genieten.

Veel plezier!

**ONZE
NATUUR**

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Vlaanderen
is natuur

01

JANUARI

ONZE
NATUUR

NIEUWJAARSDAG

Spring het nieuwe jaar in!

Niets zo leuk om te observeren als een vos op jacht, zeker wanneer het landschap bedekt is met een laagje poedersneeuw. Eerst neemt hij zijn positie in, spitst hij zijn oren en gaat zijn kopje naar links en naar rechts. Dan zakt hij door zijn poten om zich flink af te zetten en als een springveer de lucht in te wippen, om vervolgens – kop eerst – in de sneeuw te duiken. Wonder boven wonder komt hij dan vaak weer piepen met een prooi in zijn bek.

Hoe zit dat trucje in elkaar? Vossen hebben een uitzonderlijk goed gehoor voor geluiden met een lage frequentie. Denk bijvoorbeeld aan een muis die een halve meter onder de grond voorbijtrippelt. Zo kunnen ze kleine knaagdieren dus makkelijk lokaliseren wanneer hun zicht beperkt is door hoge begroeiing of sneeuw.

Wetenschappers vermoeden bovendien dat de vos een soort inwendig kompas bezit, waarmee hij het magnetisch veld van de aarde kan aanvoelen en – door bepaalde moleculen in zijn oogbol – zelfs kan zien. Hij gebruikt dat magnetisch veld om de afstand tot zijn prooi te meten. Zo weet hij exact hoe ver en in welke richting hij moet springen om zijn lunch te pakken te krijgen. Succes verzekerd!

02

JANUARI

ONZE
NATUUR

De kruiper en de klever

Boomklever en **boomkruiper** worden vaak in één adem genoemd, maar zijn nauwelijks aan elkaar verwant. Ook hun op het eerste gezicht soortgelijke gedrag op en rond boomstammen kent heel wat verschillen. De bruinige boomkruiper begint zijn zoektocht naar insecten onder aan een boom, waarna hij geleidelijk naar boven spiraalt. Zijn stevige staart dient als steunpilaar tijdens het klimmen. Zodra hij de top bereikt, vliegt hij naar de onderkant van een volgende boom.

De blauwige boomklever heeft een andere tactiek. Hij huft even fluks omhoog als omlaag – soms zelfs met de kop naar beneden. Een steunstaart heeft hij niet nodig, voor zijn veiligheid rekent hij op zijn krachtige, langtenige poten. Eén poot positioneert hij steeds wat hoger, zodat die het volledige gewicht van de vogel moet dragen. Daarom lijkt de boomklever altijd wat 'scheef' te hangen, terwijl de boomkruiper zijn poten netjes parallel houdt.

03

JANUARI

ONZE
NATUUR

Natuurgebied van de maand: de Kalkense Meersen

Rust, stilte, kunst en veel water: die ingrediënten wachten je op wanneer je een dagje Kalkense Meersen op het menu hebt staan. 's Winters krijg je er gratis het gezelschap van duizenden water- en weidevogels bij die overwinteren in het uitgestrekte overstromingsgebied.

In de Kalkense Meersen wordt maar liefst 600 hectare nat grasland afgezoomd met grachten, sloten, rietkragen, knotwilgen en de Schelde. Dat levert een vlak, maar uniek lappendeken op met een bijzondere aantrekkingskracht voor vogels. Een markante eyecatcher in dit gebied is het 'Salicetum', een plek waar kunstenaar Will Beckers het vlechten van wilgentenen tot een ware kunst verheven heeft.

Laat je auto achter in de dorpskom van Schellebelle, vanwaaruit je te voet naar de veerpont kunt wandelen. Die brengt je in enkele minuten tijd naar het startpunt van bewegwijzerde wandelingen aan de overkant van de Schelde.

04

JANUARI

ONZE
NATUUR

Gravity boots

De **laatvlieger** is met een spanwijdte van zo'n 38 centimeter een van onze grootste vleermuizen, al weegt hij amper 20 gram. 's Winters brengt hij maandenlang ondersteboven door, onder andere op kerkzolders en in spouwmuuren. Zodra hij zich met de achterpoten vasthaakt aan zijn slaapplek, blokkeren de pezen in zijn poten en kan hij onbepaalde tijd blijven hangen zonder spierkracht te gebruiken. Maar hoe komt het dat hij niet helemaal murw wordt van die 'onnatuurlijke' positie?

Er is een goede reden dat *gravity boots* nooit hip geworden zijn: de meeste mensen kunnen amper enkele minuten ondersteboven blijven hangen. Ons hoofd is letterlijk te klein voor al het bloed dat onder invloed van de zwaartekracht naar beneden stroomt. Maar diezelfde zwaartekracht heeft nauwelijks invloed op de bloedcirculatie van lichtgewicht vleermuizen. Voor ons lijkt het heel ongemakkelijk om met het hoofd naar beneden te slapen, voor een vleermuis voelt het als thuiskomen en op de bank ploffen.

05

JANUARI

ONZE
NATUUR

Korstmossen meten luchtkwaliteit

Korstmossen lijken banale bodem- en boombedekkers, maar ze leren ons van alles over de natuur om ons heen. Zo gebruiken wetenschappers korstmossen al jaren om de luchtkwaliteit te meten. Niet dat korstmossen ons exact kunnen vertellen hoeveel zwaveldioxide of stikstof er in de lucht hangt, maar ze geven wel een goede indicatie.

Wil je weten hoe jij kunt zien of de lucht die je inademt gezond is? Sommige soorten geven specifieke informatie. De aanwezigheid van groene schotelkorst is bijvoorbeeld een teken dat er veel zwaveldioxide in de lucht hangt, gele dooiermossen duiden op veel stikstof en eikenmos gedijt goed in een zure omgeving. Over het algemeen geldt: hoe meer korstmossen, hoe beter de lucht. Zie je geen of alleen maar korstvormige korstmossen op de bomen? Dan is de lucht erg vies. Zie je vooral groen poeder (algen)? Ook dat is geen goed teken. Bomen die bedekt zijn met grijze, blad-vormige en struikvormige korstmossoorten daarentegen zijn een duidelijke aanwijzing van gezonde, schone lucht.

06

JANUARI

ONZE
NATUUR

DRIEKONINGEN

Geen grandeur voor het winterkoninkje

Officieel moeten we deze vogel eigenlijk 'winterkoning' noemen, maar dat matcht niet echt met zijn bescheiden

voorkomen. Met zijn maatje XS van nog geen 10 centimeter en een pluimgewichtje van 8 à 9 gram is hij een van de kleinste broedvogels in Europa, dus houden vogelliefhebbers graag vast aan zijn schattige koosnaampje in verkleinvorm. Opvallen met zijn majestueuze verenkleed doet hij ook al niet, want zowel het mannetje als het vrouwtje hult zich in sobere, bruine camouflagekleuren.

Van goud, mirre en wierook wordt de winterkoning niet bepaald warm, maar met een lekker insectje kun je hem wel een plezier doen. Het liefst van al peutert hij ze met zijn fijne snavel tussen smalle spleten in de boomschors uit. Tijdens de wintermaanden is het aanbod op het buffet in onze natuur wel wat teleurstellend... Aarzel dus niet om vandaag kwistig met vogelvoer te strooien in je tuin! Het winterkoninkje verkiest een beschutte lunchplek op of laag bij de grond, dus zorg dat er zeker ook wat zaadjes, broodkruimels en gedroogde meelwormen naast de voederplank belanden.

07

JANUARI

ONZE
NATUUR

Strandvondsten

Schelpjes tellen en bloemen verkopen, dat houden we voor de zomer. Voor de echt interessante schelpen en andere strandvondsten trek je er het best opuit in de herfst, de winter of vroege lente. Doe dat zeker na koud en stormachtig weer. Het woelige water brengt dan schelpen aan de oppervlakte die anders in de diepzee leven. Het koude weer maakt weekdieren ook minder actief. Als ze dan aanspoelen, hebben ze niet genoeg energie om zich opnieuw in te graven en voor je te verstoppen.

Heeft het niet echt gestormd, dan zit de wind hopelijk mee, want die bepaalt wat er aanspoelt op het strand. Als de wind van over de zee landinwaarts (van west naar oost) blaast, dan spoelen vooral veel lichte, drijvende dingen zoals zeewier en plastic afval aan. Wind die van over het land naar de zee waait (van oost naar west), duwt die drijvende dingen net richting zee. De onderstroom op de zeebodem richting kust spoelt vooral zwaardere voorwerpen aan. Met wat geluk zitten daar prachtige schelpen, fossielen, mammoetbeenderen of zelfs wrakstukken van lang geleden vergane schepen tussen.

08

JANUARI

ONZE
NATUUR

Ik wil de roodste hebben...

Heb je dit parmantige vogeltje al op je voertafel gespot? De **goudvink** is – net zoals andere vinkachtigen – verzot op bonte zadenmengelingen en gebroken mais. Zijn korte, stevige kegelsnavel vormt het perfecte gereedschap om meedogenloos zaden open te breken.

De kleurrijke borst van het mannetje komt over enkele maanden goed van pas. Hoe feller zijn kleur, hoe sneller een vrouwtje voor hem zal vallen. Dat komt omdat blitse kleuren in onze natuur een teken zijn van vitaliteit. Een mannetje dat de nodige blingbling kan etaleren, zal dan ook sneller een partner vinden dan een grijze muis. Hoe groter de kleurverschillen tussen meneer en mevrouw vogel, hoe strenger het vrouwtje selecteert.

09

JANUARI

ONZE
NATUUR

Hitsig in de winter

De **sneeuwvlo** of **sneeuwspringer** is een geval apart. Terwijl de meeste insecten de winter mijden als de pest – ze overleven als ei, larve, pop of in een winterslaap – voelt de sneeuwvlo zich net springlevend bij barre temperaturen. Hij zoekt zelfs een partner uit tijdens de koudste periode van het jaar.

Dat dit piepkleine insect van amper 4 millimeter groot kan overleven in de kou, heeft het te danken aan een soort inwendig antivriesmiddel. Bovendien heeft het een donkere kleur, die snel opwarmt. De larven van de sneeuwspringer zijn trouwens een heel andere levensstijl gewoon: zij overleven diep onder de grond, waar temperaturen tot 30°C en meer geen aardigheid zijn. Kun jij nog volgen?

Beeldverantwoording

Beelden zijn afkomstig van:
Onze Natuur, Vilda & Shutterstock.

www.lannoo.com

Registreer u op onze website en we sturen u regelmatig een nieuwsbrief met informatie over nieuwe boeken en met interessante, exclusieve aanbiedingen.

Vormgeving: Studio Lannoo (Mieke Verloigne)
i.s.m. Keppie & Keppie

© Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2022 en Onze Natuur
D/2022/45/419 – ISBN 978 94 014 8335 3 – NUR 410

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.